

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid
D.M. van Weel
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Per mail:

Postbus 16001
3500 DA Utrecht

Bezoekadres:
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht

030 888 38 88
info@mensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

Onderwerp
Wetgevingsadvies
implementatiewet anti-SLAPP
richtlijn

Uw brief van
.
Uw kenmerk

Datum
7 november 2024
Ons kenmerk
2024/071/VZ/SvH

Geachte minister Van Weel,

De wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ter implementatie van Richtlijn (EU) 2024/1069 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht (hierna: de implementatiewet), is op 1 oktober 2024 in consultatie gegaan. De implementatiewet regelt de zekerheidsstelling voor de proceskosten en schadevergoeding door de eiser als er sprake is van een zogeheten SLAPP (*Strategic Lawsuit Against Public Participation*). Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) maakt graag van de gelegenheid gebruik om advies uit te brengen op de implementatiewet.

Hoewel het College de implementatie van de anti-SLAPP Richtlijn een positieve ontwikkeling vindt, ziet het College het als een gemiste kans dat bij het schrijven van de implementatiewet de aanbevelingen van de Raad van Europa en de Europese Commissie op het gebied van SLAPPs buiten beschouwing zijn gelaten. Het College geeft u dan ook graag de volgende aandachtspunten mee:

- Werk de aanbevelingen van de Raad van Europa en Europese Commissie zoals hieronder beschreven alsnog uit in de implementatiewet;
- Zorg ervoor dat de bescherming van de richtlijn ook geldt voor situaties zonder grensoverschrijdende gevolgen;
- Zorg ervoor dat het niet alleen civielrechtelijke zaken betreft, maar ook zaken uit andere rechtsgebieden;
- Benoem zo snel mogelijk een *focal point*.

Grensoverschrijdende gevolgen

De anti-SLAPP Richtlijn van de Europese Unie is alleen van toepassing op SLAPPs die vanuit de ene lidstaat worden aangespannen tegen één of meerdere personen in een andere lidstaat.

De Europese Commissie en de Raad van Europa¹ hebben beide aanbevolen om ook voor binnenlandse rechtszaken soortgelijke waarborgen op te nemen in het nationale recht. Door deze bescherming ook voor binnenlandse procedures te bieden, wordt er een gedegen en doeltreffende bescherming geboden en krijgen SLAPPs geen (verdere) voet aan de grond in Nederland.

Het College wil het belang van gelijke bescherming tegen zowel buitenlandse als binnenlandse SLAPPs benadrukken. Het College heeft eerder in zijn jaarrapportage aandacht gevraagd voor de toenemende agressie en intimidatie jegens (rechts)personen die zich uiten in het publieke debat, zoals journalisten en mensenrechtenverdedigers.² In de rapportage concludeert het College dat wanneer personen die zich uiten in het publieke debat te maken krijgen met intimidatie, agressie, of juridische druk, dit ervoor kan zorgen dat zij bepaalde informatie niet meer publiceren. Of het nu gaat om een binnenlandse of buitenlandse procedure, van beide gaat een afschrikwekkend effect uit voor publieke participatie door natuurlijke personen en rechtspersonen. Dit kan vervolgens leiden tot zelfcensuur en verschraling van het publieke debat. Hierdoor komen mensenrechten als het recht op vrijheid van meningsuiting en dus de vrijheid om informatie te vergaren en verspreiden, of het recht om informatie te ontvangen, in het geding evenals de democratische rechtsstaat *an sich*.

Het College acht het daarom van belang dat de aanbevelingen van zowel de Europese Commissie als de Raad van Europa worden meegenomen in de implementatiewet. Het is een gemiste kans wanneer voor de implementatie van de aanbevelingen bestaande wetgeving opnieuw moet worden aangepast en er tot die tijd geen gelijke bescherming is tegen zowel buitenlandse als binnenlandse SLAPPs.

Meerdere rechtsgebieden

In onderhavig wetsvoorstel wordt alleen de bescherming tegen SLAPPs in civielrechtelijke procedures geregeld. SLAPPs kunnen echter niet alleen de vorm van civielrechtelijke procedures aannemen, het recht kan ook worden misbruikt in bijvoorbeeld strafrechtelijke procedures. Aangifte wegens smaad zou bijvoorbeeld een strafrechtelijke SLAPP-procedure kunnen zijn. De Europese Commissie heeft aanbevolen om “waarborgen op te nemen in de wettelijke kaders voor civielrechtelijke, strafrechtelijke, handelsrechtelijke en bestuursrechtelijke procedures” om zo doeltreffende bescherming te bieden tegen SLAPPs en het recht op vrijheid van meningsuiting te waarborgen. Het College onderschrijft deze aanbeveling en beveelt aan dit op te nemen in de wetgeving.

---

¹ Commission Recommendation (EU) 2022/758 of 27 April 2022 on protecting journalists and human rights defenders who engage in public participation from manifestly unfounded or abusive court proceedings ('Strategic lawsuits against public participation'), C/2022/2428; Recommendation CM/Rec(2024)2 of the Committee of Ministers to member States on countering the use of strategic lawsuits against public participation (SLAPPs), 2024(2), 25 April 2024.

² College voor de Rechten van de Mens, [Mensenrechten in Nederland 2021. Een veilig publiek debat](#), 2022.

Benoem een focal point

Uit de aanbevelingen van de Raad van Europa en de Europese Commissie volgt dat er een *focal point* behoort te worden aangewezen die de Europese Commissie jaarlijks moet informeren over de hoeveelheid SLAPP-zaken in het land en wat er met de uitkomsten van die zaken wordt gedaan. Ook wordt verwacht dat dit *focal point* voorlichting biedt over SLAPPs en informatie over beschikbare ondersteuning(smiddelen) beschikbaar stelt. De Europese Commissie en de Raad van Europa bevelen beide aan één centraal punt op te richten. Het College onderschrijft het belang van toegankelijke en laagdrempelige informatie. Het maakt hierbij de opmerking dat moet worden gewaakt voor het beleggen van deeltaken bij verschillende organisaties, om versnippering te voorkomen.

Mocht u naar aanleiding van dit advies vragen of opmerkingen hebben dan kunt u hiervoor contact opnemen met Samantha Van Heerwaarden-Smidt, beleidsadviseur, via s.smidt@mensenrechten.nl of telefonisch via 030 888 38 88.

Hoogachtend,

Nico Schrijver
Interim voorzitter